

Střípky z minulosti aneb Pan učitel František Zelinka

V měsíci květnu uplyne 80 let od úspěšného atentátu na válečného zločince R. Heydricha. Šlo o největší akci, do níž se společnými silami zapojil domácí a zahraniční odboj. Nacisté jako zběsilí pátrali po všech, kdož byli jakkoliv zapojeni do pomoci hrdinným výsadkářům. Jako smyslu zbavení likvidovali sebemenší projev neposlušnosti, a to již před zmíněným atentátem. Moudrý Jan Werich prohlásil: „Malí se vždycky bojí velkých, ale stojí za úvahu, že velice velcí se skoro vždycky bojí nepatrných.“ Jeden takový, který se nesklonil před novými mocipány a draze za svou statečnost zaplatil, žil v naší obci.

„Na místo uprázdněné po odborném učiteli Frant. Zelinkovi, kterého zatkl německé gestapo v měsíci únoru, ustanovena byla uč. Věra Secká z Vápenného Podola.“ Krátká poznámka v kronice důvod zatčení neuvádí. Ten se dovíme ze zatykače vydaného soudem v červenci 1940. Gestapo pana učitele Zelinku podezíralo z toho, že se v srpnu 1939 v Bezděkově dohodl s dalšími členy skupiny Národní odboj na vlastizrádné operaci s cílem zničit Protektorát Čechy a Morava. Pro údajně důvodné podezření, že se pan učitel pokusí o útěk, uvalil soud na podezřelého vazbu.

Než si pan Zelinka vyslechl rozsudek drážďanského soudu, prošel si zatčením gestapem, vězením v Chrudimi a v Praze na Pankráci. Na pardubickém gestapu byl vyfotografován, na což vzpomínal takto:

„Fotografoval Jaroslav Zelinka, můj jmenovec, ale ne příbuzný. Při focení mně pošeptal ‚Po válce si přijď pro foto‘. A skutečně. Fotku pro mne měl.“

Na konci listopadu 1940 byl František Zelinka odvezen do koncentračního tábora v Dachau (29. 11. 1940 – 10. 4. 1941). Zde prožil pět měsíců, než skončil na neméně odporném místě - KT Ravensbrück (11. 4. 1941 – 27. 4. 1945).

KT Dachau

KT Dachau byl otevřen již dva měsíce po nástupu A. Hitlera k moci, tj. v březnu 1933. Stal se tak prvním nacistickým koncentračním táborem. Primárně byl vybudován pro politické odpůrce.

„Baráky, ve kterých jsme bydleli, byly Američany spáleny, poněvadž byly zavošiveny a také štěnic tam bylo víc než dost.“

Místo, kde stál barák, je ohraničeno, vpředu je číslo baráku. Dva baráky, a to číslo 15 a 17 byly zvlášť obehnány ostnatým drátem a na konci uličky byla strážní věž. V této

uličce jsem stál v zimě na mraze 1 hodinu jen v košili. Do baráku č. 15 šli automaticky všichni židi. Barák č. 17 byl pro těžší „zločince“, kteří měli od gestapa označení RU. To znamená Rückkehr unerwünscht = návrat nežádoucí. Ti měli být v lágru likvidováni.“ Koncentrační tábor se měl stát konečnou stanicí jejich života. Nedočkali se okamžité poprav, ale měli zemřít např. vyčerpáním při otrocké práci.

Na fotografii vidíme pana Zelinku na tzv. apelplatzu v Dachau. Do tábora, kde zažil mnoho zlého, se vrátil u příležitosti 30. výročí osvobození (tj. r. 1975).

„Zde byli sčítáni ráno a večer vězňové. Budova byla rozčleněna na několik částí. Úplně vlevo jsme měli uloženy civilní šaty. Vedle byla prádelna, uprostřed s tím střešním pařníkem byla kuchyň a vpravo koupelna. V ní bylo 240 sprch. Bylo nás tenkrát v táboře 12 500 vězňů.“

KT Ravensbrück

Koncentrák vybudovaný pro ženské vězenkyně „přivítal první obyvatelky“ roku 1939. Namísto cynického Arbeit macht frei by nad vstupní brány spíše patřilo Willkommen in der Hölle. O dva roky později přibyl v Ravensbrücku malý pobočný tábor pro muže. „Tam jsem byl nejdéle (přes 4 roky). Odtud jsme byli evakuováni 27. 4. 1945 a bráni k moři. Tam jsme měli být naloženi na staré lodě, vyvezeni na širé moře a tam utopeni. To bylo začátkem května 1945. SS nám říkali, že nás převezme švédský červený kříž a odveze do Švédska. Zatím byly dány na dno lodí nálože a 3. května zničeny. My jsme se k lodím nedostali, poněvadž v městečku Lübz (asi 80 km od moře) jsme byli Američany osvobozeni.

Z místní kroniky: „Koncem května vrátil se z koncentračního tábora v Ravensbrücku odbor. učitel Frant. Zelinka a hned byl jmenován na okresní šk. výbor v Chrudimi.“

Pan Zelinka byl jakožto odbojář dekorován válečným křížem a jinými vojenskými vyznamenáními na chrudimském náměstí roku 1946. Poznáte ho na fotografii?

PP: Máte na pana učitele nějakou zajímavou vzpomínku? Ráda si ji poslechnu.

Lenka Simonová